

тів харчування і злочинами проти власності та особи, кореляції між вживанням алкоголю і вчиненням злочинів. Ломброзо також досліджував етіологію (походження) злочину, питання політ. злочинності, жін. злочинності.

Осн. ідея Ломброзо – ідея доцільної б-би зі злочинністю за допомогою вивчення злочин. світу – виявилася глибоко життєздатною та плідною, саме ці ідеї стали предтечею появи «двохколісної» системи крим. права, де наслідками реагування д-ви на злочини є не тільки покарання, а й заходи безпеки.

Серйозної трансформації та розвитку погляди антропологів зазнали у працях учня Ломброзо Енріко Феррі (1856–1929), який стояв біля витоків соціол. школи: не заперечуючи даних, здобутих крим. антропологією, він вважав злочин ненормальним біол. і соціал. явищем, наполягав на тому, що засновники застосування «позитивного методу» у крим. праві, навіть виділяючи у дослідницьких цілях той чи ін. аспект злочинності, завжди визнавали складність та залежність її від причин як біол., так і фіз. та соціал. Феррі висунув ідею замінити покарання заходами соціал. характеру, сформулював крим.-статистичний закон рівня «кримінальної насиченості» злочинності в кожному конкр. середовищі у визначений момент. Таким чином, соціол. школа у крим. праві фактично зародилася на ідеях А. ш. к. п. Антропологічний напрям, незважаючи на певні негативні риси, привернув увагу до необхідності вивчення особи злочинця, статистики злочинності, основ типологізації злочинців, соціал. профілактики злочинів і створив засади для розвитку

нового, соціол. напряму в крим.-прав. науці.

Лит.: Ломброзо Ч. Преступление. Новейшие успехи науки о преступнике. Анархисты. М., 2010; Ферри Э. Уголовная социология. М., 2012.

О. В. Харитонова.

АРÉШТ – осн. (ч. 1 ст. 52 КК) і строковий вид покарання, який встановлюється у межах від 1-го до 6-го міс. (ч. 1 ст. 60 КК) і відповідно до якого засуджений на строк, визначений вироком суду, направляється до спец. установи – арештного дому (ст. 50 КВК), де тримається в умовах ізоляції (ч. 1 ст. 60 КК, ч. 1 ст. 51 КВК). На засуджених до А. поширюються обмеж., встановлені КВК для осіб, які відбувають позбавл. волі (ч. 2–6 ст. 51 КВК).

А. належить до заг. (універсальних) видів покарань і може бути призначений будь-якому суб'єкту злочину, за винятком тих категорій осіб, які перелічені у ч. 3 ст. 60 КК і до яких належать: а) особи віком до 16-ти років; б) вагітні жінки; в) жінки, які мають дітей віком до 7-ми років. Неповнолітньому, який на момент постановлення вироку досяг 16-річного віку, А. може бути призначений на строк від 15 до 45 діб (ст. 101 КК). А. також може бути призначений військовослужбовцям офіцерського складу і особам, які проходять військ. службу за призовом чи контрактом, які відбувають його на гауптвахті (ч. 2 ст. 60 КК, ст. 55 КВК).

А. призначається у випадках, коли цей вид осн. покарання безпосередньо передбачений у санкції статті Особл. част. КК (ч. 4 ст. 52 КК), за винятком його призначення за відсутності в санк-

ції як більш м'якого покарання на підставі ч. 1 ст. 69 КК.

Застосування А. також можливе в порядку заміни покарання або невідбутої його частини більш м'яким покаранням на підставі ч. 3 ст. 74, ст. 82, ч. 4 ст. 83 КК. Але засуджений до А. не підлягає звільненню від відбування цього покарання з випробуванням на підставі ст. 75, 79 КК (за винятком випадків, передбачених для неповнолітніх у ч. 2 ст. 104 КК); умовно-достроковому звільненню (ст. 81 КК); невідбута частина А. не може бути замінена більш м'яким покаранням на підставі ст. 82 КК. Проте засуджений до А. може бути повністю або частково звільнений від відбування цього покарання на підставі ч. 2 і 3 ст. 74, п. 1 ч. 1 ст. 80, ч. 1, 2 та 3 ст. 84, ст. 85–87 КК. Крім того, з підстав, передбачених у пп. 1–3 ч. 1 ст. 536 КПК, виконання вироку про засудження особи до А. може бути також відстрочено.

Порядок та умови виконання (відбування) А. встановлені у ст. 50–55 КВК, а втеча засудженого з місця його відбування тягне за собою відповідальність за ст. 393 КК.

Відповідно до п. 5 ст. 89 КК засуджений до А. вважається таким, що не має судимості, якщо він протягом року з дня відбуття покарання (осн. та дод.) не вчинить нового злочину. Військовослужбовці, які відбували А. на гауптвахті, згідно із п. 4 ст. 89 КК, вважаються такими, що не мають судимості, з моменту відбуття покарання.

Лит.: Трубников В. М., Шинкарьов Ю. В. Арешт як вид кримінального покарання та особливості його застосування. Х., 2007; Пономаренко Ю. А. Види наказаний по уголовному праву Украины. Х., 2009.

В. І. Тютюгін, Ю. В. Шинкарьов.

АФЕКТ ФІЗІОЛОГІЧНИЙ – див. *Сильне душевне хвилювання.*

Національна академія правових наук України
Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ЮРИДИЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У двадцяти томах

Том 17

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Харків
«Право»
2017

УДК 340(477)(031)
ББК 67(4УКР)я2
В27

Редакційна колегія 17-го тому:

В. Я. Тацій (голова),
В. І. Борисов (заступник голови),
В. І. Тютюгін (відповідальний секретар),
Ю. В. Баулін, П. С. Берзін, С. Б. Гавриш, В. К. Грищук,
Н. О. Гуророва, О. О. Дудоров, О. О. Житний, В. О. Навроцький,
М. І. Панов, Є. Л. Стрельцов, В. П. Тихий, Є. В. Фесенко

Координаційна і технічна робота з підготовки видання:

К. А. Новікова, Д. П. Євтуєва

В27 Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. — Харків : Право, 2016. — .

ISBN 978-966-937-048-8

Т. 17 : Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — 2017. — 1064 с. : іл.

ISBN 978-966-937-261-1

Видання є систематизованим зведенням знань про поняття, категорії, норми й інститути кримінального права, окремі злочини та їх групи, основні міжнародно-правові акти у сфері кримінального права. Розглядаються основні теоретичні і практичні проблеми науки та практики застосування кримінального законодавства України. Наводяться відомості про науково-дослідні установи, наукові видання з кримінального права, а також про відомих вчених України у галузі кримінально-правової науки.

Розраховане на науковців, викладачів, студентів вищих навчальних закладів, працівників органів кримінальної юстиції, а також усіх, хто цікавиться кримінальним правом.

УДК 340(477)(031)
ББК 67(4УКР)я2

ISBN 978-966-937-261-1 (т. 17)
ISBN 978-966-937-048-8

© Національна академія правових наук України, 2017
© Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2017
© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2017
© Видавництво «Право», 2017